

עשור למותו של סלמאן

עמוד 9

נאטור

פועלי כל הארצות התאחדו!

זה הדרכ

ZO HADEREKH

زو هديرخ

גיליון 7 / 18 בפברואר 2026

עקירה ללא הפסקה

צילום: אבישי מור / אוקטסטילס

צילום: אל-איתחאד

דם ערבי אינו הפקר

מכתבים למערכת

מדיניות עצימת עיניים

אני בדרכי לאסוף את בנותי מבית הספר. ואז, באמצע הרחוב הראשי, בחור על אופנוע שולף אקדח ויורה באוויר - לאור יום. קפאתי במקום. סביבי אנשים, רובם הורים בדרום לילדים, המומים ומפחדים - אבל לא מופתעים. אני גרה בנצרת. ירי הוא חלק משגרת החיים. לא דרמה ולא אנקדוטה אישית, אלא סימפטום למציאות שבה אזור שלם הופקר לנשק בלתי-חוקי, לארגוני פשיעה ולמדיניות של עצימת עיניים מכוונת.

ברחובות תל אביב התקיימה במוצ"ש, 31 בינואר, הפגנה שלא הייתה אמורה להתקיים. לא משום שלא הייתה מוצדקת - אלא משום שבמדינה מתפקדת, אזרחים אינם נדרשים לצאת לרחובות כדי לדרוש הגנה על חייהם. הזכות לביטחון אישי אינה דרישה רדיקלית ואינה עמדה פוליטית. היא תנאי יסוד לאזרחות. ובכל זאת, עשרות אלפי אזרחים - ערבים ויהודים - עמדו יחד כדי להזכיר לממשלה אמת פשוטה: אכיפת החוק היא האחריות שלך. אני גאה לומר שהקרן החדשה לישראל סייעה רבות לקיום ההפגנה החשובה הזאת.

בשנת 2025 נותרו 231 יתומים. בחמש השנים האחרונות - למעלה מ-600 ילדים איבדו הורה לאלימות. אלה אינם רק נתונים סטטיסטיים, אלא מציאות חיים וכתב אישום אזרחי נגד מדיניות הממשלה והשר לביטחון לאומי.

בחברה הערבית כולם יודעים. בכל ישוב יודעים מי נרצח, מה הרקע, מי איים, ואיזה נשק מסתובב היכן. המידע הזה קיים, גלוי, מדובר. רק המדינה - באמצעות משטרה מוחלשת ומוטה פוליטית - בוחרת לא לפעול. הפשיעה בחברה הפלסטינית בישראל אינה מסתכמת במספר הנרצחים. מדי שנה נפצעים מאות מירי, ממטענים ומניסיונות חיסול. אלפים חיים תחת איומים מתמשכים: בעלי עסקים, צעירים, מורים, עובדי רשויות מקומיות ונבחרי ציבור. ראשי רשויות ערביות מתריעים כבר שנים שאינם יכולים לנהל יישוב בלי הגנה בסיסית של המדינה - חלקם מאוימים, חלקם נסחטים, ויישובים שלמים חיים תחת שליטה של ארגוני פשיעה.

כל זה ידוע לממשלה. הדוחות קיימים, האזהרות נמסרו, הקריאות נשמעו. ובכל זאת - אין טיפול בנשק הבלתי-חוקי, אין אכיפה אפקטיבית, ואין אחריות פוליטית. כשהממשלה רוצה להפגין "משילות", היא יודעת להפעיל כוח. אבל כשמדובר בחיי אזרחים ערבים - המשילות מתפוגגת, וההפקרה חוגגת. זו אינה תקלה נקודתית; זו תוצאה של מדיניות מכוונת וסדרי עדיפויות פוליטיים. ההפקרה הזו מחלחלת לחיים האישיים. היא ממלאת אותנו בפחד, בדאגה. משפיעה על התכנון היומיומי. זו אינה שגרה נורמלית במדינה דמוקרטית. אלה חיים תחת איום מתמשך על אזרחים שהמדינה ויתרה על ביטחונם. ועדיין, הפשיעה מוצגת כ"בעיה של החברה הערבית". כמשהו פנימי, תרבותי, נפרד.

פידא נערה טבעוני,

הקרן החדשה לישראל

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל

zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

דברים בשם אומרם

הדיפ סטייט הגיע למשרד המורשת

"שר המורשת עמיחי אליהו אמר כי 'הדיפ סטייט קיים אפילו במשרדים כמו שלנו, אפילו במשרד המורשת יש דיפ סטייט'. בכנס באילת טען השר כי 'הממשלה תקצבה מוזיאון להתיישבות ב-14 מיליון שקלים והם הוסטו על ידי פקיד לדברים אחרים'. לטענת אליהו, 'מכון ז'בוטינסקי מתוקצב ב-100 אלף שקלים ומוזיאון הפלמ"ח בלמעלה מ-70 מיליון שקלים. יש כאן בעיה במערכת שאנחנו צריכים לתקן'".

נועה שפיגל, "הארץ", 4.2

אבל מגיע לשיעורים באונ' בן גוריון

"סגן השר אלמוג כהן, שמונה לנציג ראש הממשלה לשיבות בענייני בינה מלאכותית ומכהן כסגן שר במשרד ראש הממשלה, קיים רק שתי פגישות בנושאים שקשורים לבינה מלאכותית מרגע כניסתו לתפקיד ועד סיום שנת 2025. מעבר לכך, משרדו כלל לא קיים ישיבות בנושא או פגישות, ובמשרד ראש הממשלה לא קיימים מסמכים כלשהם שמעידים על פעילותו בתחומי הבינה המלאכותית. יומנו של כהן נחשף לבקשת התנועה לחופש המידע, והגיע לידי ynet וממנו עולה כי הדבר שבו עוסק כהן הכי הרבה הוא ראינות - ובמיוחד לערוץ 14".

איתמר אייכנר, "וויינט", 4.2

פחות מדע, יותר רווחים לבעלי הון

"העיתון 'וול סטריט ג'ורנל' מדווח שממשל טראמפ צפוי לבטל השבוע ממצא מדעי מתקופת הנשיא אובמה, המשמש בסיס משפטי לפיקוח על פליטת גזי חממה. על פי הדיווח, המסתמך על גורמים רשמיים בארה"ב, המהלך נועד להפחית את הרגולציה הפדרלית בנושא איכות הסביבה".

סוכנות הידיעות רויטרס, 10.2

מה לא עושים בשביל חברים

"כשאתרי החדשות פרסמו את ההחלטה של בעל השליטה בערוץ 13, המיליארדר לן בלווטניק, למכור את החברה לאיש העסקים הצרפתי-ישראלי פטריק דרהי, צורפה לכך הערכה - ולפיה ראש הממשלה, בנימין נתניהו, השפיע על ההחלטה לטובתו של דרהי על פני הצעתם של קבוצה של הייטקיסטים. תשומת הלב הציבורית מיד התמקדה במשמעות העסקה על הדמוקרטיה בישראל, ובצדק. דרהי הוא בעל השליטה בהוט ובערוץ i24, מספר 15 בשלט הטלוויזיה של רוב תושבי המדינה. אם הוא ימזג את שני הערוצים לא יישאר בישראל ערוץ טלוויזיה שאינו 'עובד אצל נתניהו'. האם פטריק דרהי, פושט רגל שבכלל אין לו כסף, ושיקול מרכזי שלו בעסקה הוא רצונו לקבל הגנה מנתניהו אם וכאשר ייתבע בידי נושיו ברחבי העולם?".

איתן אבריאלי, "דה מרקר", 9.2

מתקפה משולבת בגדה

הספר. זאת בעקבות טענתו של סוכות כי "הושלכו אבנים בקרבת בית הספר".

משרד החינוך וההשכלה הגבוהה הפלסטיני גינה את פריצת כנופיות המתנחלים בהובלת סוכות. המשרד הדגיש כי מדובר בפריצות חוזרות "המכוונות נגד הסביבה החינוכית הפלסטינית", וקרא לקהילה הבינלאומית להפעיל לחץ כדי לעצור את המהלכים הללו, הפוגעים בזכויות התלמידים והמורים לחינוך בטוח.

מנהל מחוז החינוך בדרום שכם, סאמר אל-ג'מאל, הוסיף כי פריצה לבתי ספר והטלת אימה על תלמידות ועל צוותי חינוך מהווה הפרה ברורה של כלל החוקים והאמנות הבינלאומיות שמבטיחים את ההגנה על מוסדות חינוך ואת זכות התלמידים לחינוך בטוח. אל-ג'מאל הוסיף כי "התנהלות מסוג זה לא תרתיע את אנשי החינוך מהמשך שליחותם הלאומית והאנושית", וקרא למוסדות זכויות אדם ולגופים בינלאומיים לשאת באחריותם ולהפעיל לחץ להפסקת הפגיעות החוזרות נגד מערכת החינוך במחוז שכם.

כמו כן ניקבו מתנחלים בסוף השבוע (14.2) את צמיגיהם של יותר מעשרה כלי רכב השייכים לתושבים בעיירה צור באהר, מדרום לירושלים המזרחית שתחת כיבוש ישראלי. קבוצת המתנחלים פגעה בכלי הרכב, ניקבה צמיגים וגרמה נזק לרכוש התושבים. לדברי התושבים נרשמה בחודשים האחרונים עלייה בהתקפות מתנחלים בירושלים המזרחית. גם בכפר תלפית נפת שכם נרשמה תקיפה נוספת במהלכה נפצעו מספר תושבים וכלי רכב ניוזקו.

סמוך לעיירה אל-מוע'יר א-שרקיייה, מצפון-מזרח לרמאללה, החלו מתנחלים בחסות כוחות הכיבוש לגדר אדמות השייכות לתושבים פלסטיניים. קבוצה של מתנחלים חמושים פשטה על האזור המזרחי של העיירה, הכניסה עדרים לאדמות חקלאיות של תושבים והחלה לרעות בהן. לאחר מכן החלה לגדר שטחים במהלך שנועד לכפות מציאות חדשה בשטח. כוחות הכיבוש נכחו במקום וסיפקו הגנה למתנחלים במהלך פלישתם לאזור.

ניסיון לחסל את אונר"א

נציב אונר"א, פיליפ לזאריני, התריע השבוע כי אלימות והשתלטות על קרקעות מצד מתנחלים גוברות. הוא קרא להפנות תשומת לב למה שמתרחש בגדה המערבית "לפני שיהיה מאוחר מדי". הוא התריע שההסלמה עלולה לערער את עתיד פתרון שתי המדינות.

כמו כן הדגיש לזאריני כי כוחות הכיבוש ממשיכים להפעיל לחץ פוליטי כדי להביא לסגירת סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם לפליטים. לזאריני אמר את הדברים בשולי ועידת הביטחון שהתקיימה במינכן שבגרמניה.

לדבריו, המצב בעזה "עדיין טראגי", התושבים "חסרים כמעט הכול" ונאבקים על הישרדותם בעקבות השלכות מלחמת ההשמדה. הוא הוסיף שילדי עזה לא הגיעו לבתי הספר יותר משנתיים, והדגיש שאונר"א חייבת להמשיך לספק שירותי בריאות וחינוך יסודי ותיכון. לזאריני אמר כי כוחות הכיבוש "ממשיכים בלחץ פוליטי לחיסול אונר"א", וציין כי מטה הסוכנות בירושלים המזרחית נהרס בידי ישראל.

אסף טלגם

יו"ר ועדת החינוך, ח"כ צבי סוכות, מגיע חמוש לבית ספר פלסטיני לבנות ומאיים על המורים (צילום: וואפא)

ישראל עקרה השבוע עשרות עצי זית בבעלות פלסטינית באזור חברון, לאורך הכביש המוביל לעיירה אד'נא. עוד פרסמו כוחות הכיבוש צווים לעקירת אלפי עצים נוספים לאורך גדר ההפרדה. עבד אלרחמן תמיזי, מנהל מחלקה בעיריית אד'נא, אמר לסוכנות הידיעות הפלסטינית וואפא כי כוחות הכיבוש הודיעו לתושבים על כוונתם לעקור אלפי עצי זית, שקד ועצי פירות נוספים לאורך קטע בן שמונה ק"מ של גדר ההפרדה המקיף את העיירה מצד מערב. לדבריו, עקירה זו תפקיע מידי התושבים את מעט האדמה החקלאית שנשארה בידיהם ותפגע אנושות בפרנסתם. תמיזי הדגיש כי במקביל מוקמת התנחלות מצדה המזרחי של אד'נא, כך שהכיבוש סוגר על העיירה משני צדדיה, ואף חסם לאחרונה את כביש הגישה הצפוני אליה.

באותו יום פרסמו כוחות הכיבוש צו המורה לעקור מאות עצים בצור באהר מדרום לירושלים, בטענה כי הם מצויים בשטח החיץ הסמוך לגדר ההפרדה. משמעות הצו היא הרס מאות עצי פרי השייכים לחקלאים מקומיים, מה שיגרור נזק כלכלי וסביבתי ניכר לאזור. כמו כן חילקו הרשויות הישראליות צווי הריסה לארבעה בתים בכפר אל-כום שממערב לחברון. לפי מקורות מקומיים, גם הריסה זו היא חלק ממאמץ של כוחות הכיבוש לסלק פלסטינים מאזורים הסמוכים לגדר ההפרדה.

מוקדם יותר השבוע החרימה ישראל אדמות בבית חנינא שמצפון לירושלים ובבית לחם עבור סלילת כביש שיחבר בין ההתנחלויות תקוע וגבעת איתם. לדברי חסן בריג'ה, ראש המחלקה לדין בינלאומי בוועדת ההתנגדות להתנחלויות ולגדר ההפרדה, הפקעה זו היא חלק מפרויקט A2 לבידוד העיר בית לחם מהמרחב הכפרי שמדרום לה ומדרום הגדה המערבית. זאת במסגרת אסטרטגיה ישראלית המבקשת לכלוא את הפלסטינים בגדה המערבית במובלעות.

יו"ר ועדת החינוך תוקף בית ספר

במקביל להפקעות האדמות ולעקירות העצים נמשכו השבוע המתקפות על קהילות פלסטיניות מצד המתנחלים בגדה, בגיבוי הצבא והממשלה. יו"ר ועדת החינוך של הכנסת, ח"כ צבי סוכות (הציונות הדתית), יחד עם מתנחלים חמושים, פרץ במהלך יום הלימודים לחצר בית הספר התיכון לבנות בלובן א-שרקיייה שמדרום לשכם. הפולשים צילמו בתוך שטח בית הספר ואיימו על הצוות החינוכי. לדברי עדי ראיה, כוחות הכיבוש פרצו לכפר מיד לאחר שהמתנחלים יצאו משטח בית

שלושה נרצחים ביממה

המאורגנת בחברה הערבית. ד"ר אילת מעוז, אנתרופולוגית מבית הספר לקרימינולוגיה בפקולטה למשפטים של אוניברסיטת חיפה, הגדירה את המצב "מאפיה" בניגוד לשימוש המקובל "ארגוני פשיעה": "מאפיה היא מערכת כוח, שיתוף פעולה בין הון-שלטון-עבריינים במטרה לשמור על כוח פוליטי ולצבור כוח כלכלי. היא נהנית מלגיטימציה חברתית והגנת המדינה. מאפיה צומחת לא משום שהמדינה לא נוכחת, אלא משום שהמדינה נדחקת לשוליים באמצעות הסדרים פרגמטיים עם אליטות מקומיות".

מציאות רחבה של דיכוי

מזכירת תא חד"ש סטודנטים באוניברסיטה, פאטמה מוחסן, הציגה בפתיחת הכנס את דבר הסטודנטים: "סטודנטים בקמפוס חיים תחת איום ישיר. יש כאלה שאיבדו קרוב משפחה. יש כאלה שחוששים לחזור ליישוב שלהם בסופי שבוע. ובכל זאת הם ממשיכים להגיע ללמוד, להיאבק למען עתיד טוב יותר. לא בורחים מעיסוק באלימות. אנחנו מציבים הצעות קונקרטיות וברורות לטובת הסטודנטים: הקמת קו חם ייעודי לסטודנטים ערבים לדיווח על איומים ולקבלת תמיכה; הרחבת מערך הסיוע הנפשי בדגש בטיפול בערבית ונגישות תרבותית אמיתית; מנגנון מעונות חירום לסטודנטים וסטודנטיות שהפשיעה מאיימת עליהם; הקמת קרן מלגות לסטודנטים ממשפחות שנפגעו מאלימות; ועמדה ציבורית ברורה של האוניברסיטה הקוראת לפעולה ממשלתית אפקטיבית, מתמשכת ושוויונית. אלה אינם צעדים רדיקליים, אלה צעדים בסיסיים של אחריות מוסדית". עוד הוסיפה: "אם אנחנו מבקשים להבין את עומק המשבר, עלינו להכיר בכך שאלימות זו מתקיימת בתוך מציאות רחבה יותר של דיכוי, הדרה ופיקוח מתמשך המופעלים כלפי פלסטינים הן בתוך ישראל והן בשטחים הכבושים".

ד"ר שרף חסאן, סוציולוג ממכללת אורנים ולשעבר יו"ר ועדת המעקב לענייני חינוך בחברה הערבית, התייחס להסתערויות המחאה בציבור הערבי. "שאלתי בני נוער למה הם לא משתתפים בהפגנות. היו שחששו להיפגע, היו שחשבו שזה לא ישפיע. איש לא דיבר איתם על אזרחות פעילה", אמר. "אסור לפספס את רגע ההתעוררות. חייבים להמשיך להאמין במאבק. חייבים להחזיר את האמון במאבק עממי לא אלים". שרף חסאן קרא לחברה היהודית לקחת חלק במאבק בצניעות, ולא בבעלות עליו.

ראש עיריית טירה, מאמון עבד אל-חי, סיפר על התחושות בעיר לאחר הרצח המשולש בשבוע שעבר בצומת כפר ורבורג. "לקח לי זמן לעכל מה קרה. זה מורגש בכל מקום: ברחובות, בבתי הספר. מאז שיש תחנת משטרה בעיר, ארגוני הפשע מתעצמים. הם הבינו שלמשטרה אין כלים ואין יכולת", הוסיף. "הם מתכננים עכשיו את הרצח הבא והם יודעים שהם לא ייתפסו. היום המצב הוא אובדן שליטה טוטאלי. ארגוני הפשע ניצחו את המערכת מול רשויות החוק. זכויות היסוד מאוד חשוכות, במיוחד לנו כמיעוט. אך אלה מתגמדות מול רצח חף מפשע. לפני 15 שנים היה לנו אומץ לעמוד מול ארגוני פשע, היום אני לא יודע. היום צריך לבחור בין הזכות לחיות לבין זכויות האזרח הבסיסיות".

שמואל אורניץ

שלושה בני אדם נרצחו השבוע (16.2) תוך 12 שעות בחברה הערבית. בשעות הבוקר נורו למוות אב ובנו באום אל-פחם. השניים, עבד אל-קאדר בן ה-22 ואחמד אבו גזאלה בן ה-46, נרצחו כשהיו בתוך כלי רכב. בעקבות הירי, כלי הרכב התהפך. כמה שעות לאחר מכן נורה למוות בטמרה ג'מיל דיאב. על פי "אל-אתיחאד" הוא נרצח כנקמה על רצח ופאא עוואד בעיר בחמישי האחרון. בנו של דיאב עצור בחשד לרצח האיש. קרובי משפחתו סיפרו כי לפני הירי קיבל דיאב שיחת טלפון מאלמוני שאמר לו: "הביאו חומרי נפץ לביתכם ורוצים לפוצץ אותו". על פי קרובי המשפחה, הוא מיהר לביתו אחרי השיחה ואז נורה. מתחילת השנה נרצחו 52 בני אדם בישראל ב-45 ימים, בהם 47 מהחברה הערבית.

בעקבות הרצח בעירם, הפגינו מאות תלמידים ומורים מול תחנת המשטרה באום אל-פחם ודרשו לשים קץ להפקרות, לאלימות ולמעשי הרצח. עשרות מתושבי אום אל-פחם השתתפו בהפגנה במחאה על התפשטות הפשיעה והאלימות, וגינו את אי-מעורבות המשטרה ורשלנותה בהתמודדות עם הפשע המאורגן. במשמרת השתתפו ראש העירייה סמיר מחאמיד, וחבר הכנסת לשעבר ופעיל זכויות האדם ד"ר יוסף ג'בארין. במהלך המחאה אמר ג'בארין, מראשי חד"ש: "המציאות של הפשע כואבת לכולנו. דם עמנו נשפך מדי יום ללא הפסקה וללא מענה אמיתי. המאבק ההמוני נגד הפשע חייב להימשך". "זו אינה אוזלת יד – זו מדיניות!", הדגיש. במסגרת המחאה הוחלט, בין היתר להקים אוהל מחאה של הרשויות המקומיות והמשפחות שכולות בוואדי עארה; להתחיל בגיוס של רופאים, אחיות וצוותים רפואיים ערבים בבתי החולים לקראת צעדי מחאה רחבים במערכת הבריאות; לפעול לארגון הפגנה ארצית גדולה באום אל-פחם. יצוין כי אוהל מחאה נוסף נגד גל הפשע והרצח בחברה הערבית הוקם בעיר לוד ליד המסגד הגדול בעיר העתיקה. האוהל פתוח משעה 17:00 ועד 21:00.

ביום שישי (13.2) הפגינו רופאים ועובדי בריאות באום אל-פחם נגד האלימות והרצח בחברה הערבית. יום לאחר מכן נערכה הפגנה בכפר ירכא בגליל המערבי. מאות מתושבי היישוב הניפו דגלים שחורים וקראו סיסמאות נגד אלימות ופשעה. ההפגנה נערכה במסגרת שביתה כללית במחאה על מקרי הרצח האחרונים ביישוב. ראש המועצה, סלמאן מולה, פרסם לפני השביתה הודעה בעברית ובערבית ובה נמסר כי "השביתה תכלול את פעילות המועצה המקומית, כלל מוסדות החינוך – בהם בתי ספר, גנים, מעונות יום ומשפחתונים – וכן את כלל הפעילויות הבלתי-פורמליות".

ערבי - אזרח סוג מת

ח"כ איימן עודה התייחס השבוע בישיבת סיעת חד"ש-תע"ל בכנסת לגל הרציחות ואמר: "אנחנו לא אזרחים סוג ב', אנחנו אזרחים סוג מת. כמעט שני נרצחים ביום. אם איש לא יתערב, בקרוב נגיע לשלושה, ארבעה ואפילו חמישה נרצחים ביום – וגם אז הממשלה תמשיך להתעלם. אם זה היה קורה בציבור היהודי, המדינה הייתה יוצאת מגדרה מיד".

בראשון (15.2) נערך כנס חירום של אוניברסיטת תל-אביב בשיתוף עם מכון ון ליר שעסק בפשיעה המאורגנת בחברה הערבית. באולם הסנאט הגדוש משתתפים נערכו דיונים שמטרתם לשרטט את מקורות הצמיחה של הפשיעה

תיראו מופתעות: רוב הקלות המס לגברים

שכך השירותים החברתיים בישראל מתוקצבים בחסר, הן ביחס לצרכים והן בהשוואה בינלאומית, וסובלים ממשבר מתמשך של מחסור בכוח אדם.

בעקבות המדיניות הניאו-ליברלית, הפחתות המס שהונהגו בשני העשורים האחרונים היטיבו בעיקר עם גברים בעלי שכר גבוה. במהלך שני העשורים האחרונים, הרוויחו גברים ברמות שכר גבוהות מהפחתות המס כ-3,270 שקל בממוצע לחודש, לעומת נשים ברמות שכר גבוהות, שהרוויחו כ-2,700 שקל. יש לציין שבקבוצת השכר הגבוה חלקם של הגברים גבוה פי שניים מזה של הנשים.

הטבות יתר לגברים

גם ברמות השכר הבינוניות הפער נשמר. גברים הרוויחו כ-1,100 שקל לחודש ונשים - כ-950 שקל. עובדים ועובדות המשתכרים שכר נמוך, הרוויחו מעט מאוד, אם בכלל, מהפחתות המיסים - בממוצע 144 שקל ו-107 שקל לחודש בהתאמה. יש לציין ששיעורן של הנשים בקרב מקבלי שכר נמוך עומד על 65%.

מהמחקר עולה גם שהטבות מס ליחידים מעמיקות פוערים מגדריים. הטבות כגון נקודות זיכוי בגין ילדים, הפקדות לקרנות השתלמות וזיכוי לתושבי אזורי פיתוח המוענקות דרך מערכת המס מייטבות בעיקר עם בעלי הכנסות גבוהות - רובם גברים. כך למשל נהנים גברים מ-64% מסך ההטבה להפקדות לקרנות השתלמות, ומ-75% מסך ההטבה לתושבי אזורי פיתוח. כמו כן, גברים מקבלים 59% מהטבות המס בגין ילדים - הטבת מס שפעם נשמרה לנשים בלבד.

על פי הניתוח של משרד האוצר, בשנת 2025 כלל הנשים נהנו מהטבה שנתית בשווי 5.6 מיליארד שקל, בהשוואה לגברים שנהנו מהטבה בשווי 8 מיליארד שקל. חשוב להדגיש כי הוספת נקודות זיכוי לגברים מגדילה אמנם את הכנסת המשפחה אך גם מגדילה את הפער הכלכלי בין גברים ונשים במשק הבית.

גם המע"מ פוגע בנשים

עוד עולה מהמחקר של מרכז אדוה, כי המע"מ פוגע במיוחד בנשים. משקלם הגבוה של מיסים עקיפים בישראל, ובראשם המע"מ (18%), מטיל נטל כבד יותר על משקי בית בעלי הכנסות נמוכות. נשים, המפנות חלק גדול יותר מהכנסתן לצריכת מוצרי יסוד כמו מזון, בריאות וחינוך, נושאות בנטל מס גבוה יותר באופן יחסי.

נתוני מנהל הכנסות המדינה מראים כי בעוד ש-48% מסך הגברים אינם מגיעים לסף המס, השיעור המקביל בקרב נשים הוא 68%. חישוב המציג את שיעור העובדים שהכנסתם אינה מאפשרת מיצוי הטבות המס לפי מגדר ומצב משפחתי מראה כי אף שחלק מהטבות המס מיועדות במיוחד למשפחות עם ילדים, נשים רבות אינן נהנות מהן בפועל בשל הכנסה נמוכה שאינה מגיעה לסף המס, וזאת בעיקר בקרב נשים חד-הוריות ואימהות לילדים צעירים.

מרכז אדוה מציע שורה של המלצות מדיניות, ובהן: העדפת מיסוי ישיר על פני מיסוי עקיף; העלאת מס ההכנסה במדרגות הגבוהות ויצירת מדרגה נוספת בקצה העליון; התאמת מענק העבודה כך שיינתן על בסיס הכנסה אישית ולא משפחתית; העמקת המיסוי על הון ועל תאגידים; ובחינה שיטתית של השלכות מגדריות בכל שינוי במדיניות המס.

ריקה הלוי

הפגנת מטפלות בתל-אביב ב-2018 (צילום: פלאש 90). למצולמת אין קשר למאמר

מרכז אדוה פרסם באחרונה מחקר חדש, ראשון מסוגו בישראל, על הקשר בין מיסוי ומגדר. המסמך סוקר את מערכת המס בישראל מנקודת המבט של שוויון מגדרי והאופן שזו משפיעה על הכוח הכלכלי של נשים וגברים, לרבות גביית מיסים ישירים ועקיפים ותוך התייחסות, במידת האפשר, למיסוי על הון ומס חברות.

במקרה של מס הכנסה על יחידים, המחקר מציג ניתוח המתייחס להשלכות של הרפורמות במס, שנערכו בשני העשורים האחרונים, על הפערים המגדריים בהכנסה.

הניתוח המגדרי של מדיניות המס בישראל מאת ד"ר יעל חסון, ד"ר מירי אנדבלד-סבג וירון הופמן-דישון, מראה כיצד מדיניות המס, אף שהיא מנוסחת לכאורה באופן ניטרלי, משפיעה באופן שונה על נשים וגברים.

המיסוי מאפשר למדינה לממן תשתיות חברתיות כולל שירותים ציבוריים - מערכת בריאות טובה, ביטחון סוציאלי, חינוך וטיפול בילדים ובמבוגרים. מיסוי הוגן הוא האמצעי שבאמצעותו יכולים יחידים וחברות לתרום את תרומתם היחסית לחברה ולכלכלה. באופן היסטורי חוקי מס הם מהכלים החשובים שיש בידי ממשלות לחלוקה מחדש של משאבים. בכלכלות רווחה, למיסוי תפקיד מרכזי בצמצום פערים כלכליים.

בישראל, הקושי לממן שירותים בעקבות עשרות שנים של מדיניות ניאו-ליברלית הדוגלת במיסוי נמוך על יחידים וחברות, העמיק עוד יותר בתקופות הקורונה והמלחמה. כיוון

ועידת מק"י ה-29 התקיימה בשפרעם

התחדשות ארגונית והנהגה צעירה

הביקורת העצמית קודמת לכל הערכה, משום שאנו שואפים לטוב יותר. מפלגתנו היא שהניחה את יסודות המאבק מול הממסד השלטוני מאז שנת 1948. היא סלע איתן שכל ממשלות ישראל, מוסדותיהן ושליחיהן לא הצליחו לשבור משום שנבנתה על יסודות נכונים. זו שעת ההתחדשות. עלינו לנער מעלינו את אווירת הייאוש שזרעה מלחמת ההשמדה. מאבקנו מול המציאות הקשה זקוק למצפן ולנחישות עמוקה. קדימה, חברות וחברים, למאבק!"

דיוני הועידה

ביומיים הבאים של הוועידה התאפשרה ההשתתפות רק לצירים שנבחרו בסניפי המפלגה. מושבי הוועידה הוקדשו לדיונים פוליטיים וארגוניים. במושב האחרון של הוועידה, במוצ"ש, התקיימו בחירות למוסדות

ההנהגה של מק"י – הוועד המרכזי וועדת הביקורת המרכזית. חברי מוסדות אלה יכהנו בתפקידם עד לוועידה הבאה, אשר צפויה להתכנס בעוד ארבע שנים. לוועד המרכזי, המונה 49 חברים, נבחרו 13 חברים וחברות חדשים בצד 36 חברים שכיהנו בוועד המרכזי הקודם.

בוועידה דובר רבות על חשיבות המאמצים ל"הצעת המפלגה" ולהרחבת פעילותה בקרב צעירים וסטודנטים. כמה ממנהיגי המפלגה הוותיקים, לרבות חברי הכנסת לשעבר עפו אגבאריה ודב חנין, הודיעו שהחליטו שלא להתמודד לכהונה נוספת בוועד המרכזי על מנת לפנות מקום לפעילים צעירים יותר. ואכן, הוועד המרכזי שנבחר צעיר יותר מקודמו וכולל חמישה חברים וחברות בשנות העשרים לחייהם בצד חברים רבים בשנות השלושים לחייהם. הוועד המרכזי החדש צפוי להתכנס בקרוב ולבחור מתוכו את הלשכה הפוליטית, את המזכירות ואת מזכ"ל המפלגה.

כן נדון במהלך מושב הסיום של הוועידה מסמך החלטות, אשר אושר בהצבעה. המסמך כולל החלטות בנושא המאבק בכיבוש; צדק חברתי ופעילות איגוד-מקצועית; המאבק למען הדמוקרטיה; מאבקו של הציבור הערבי בישראל; עצמות מק"י ביחס להתפתחויות בזירה העולמית; והמאבק נגד משבר האקלים המעמיק, בצד החלטות בנושאי הארגון הפנימי במפלגה. המסמך המלא פורסם וזמין לעיון באתר מק"י.

במהלך הוועידה הנקבלו ברכות ומסרים רבים ממפלגות קומוניסטיות ברחבי העולם, לרבות המפלגה הקומוניסטית הירדנית, המפלגה הקומוניסטית היוונית, ומפלגת העם הפלסטיני – המפלגה הקומוניסטית הפועלת בשטחים הפלסטיניים הכבושים. בין השאר הוקרנה באולם הוועידה ברכה מצולמת של וליד עווד, תושב עזה וחבר הלשכה הפוליטית של מפלגת העם הפלסטיני, שצולמה על רקע חורבות בניינים ברצועה. בדבריו בירך עווד את מק"י על מאבקה העיקש נגד מלחמת ההשמדה וביטא את הערכתו הרבה לפעילותה למען השלום הצודק.

א. בן יאיר

מאות משתתפים באירוע הפתיחה של ועידת מק"י (צילום: אל-אתיחאד)

המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י) קיימה את ועידתה ה-29 בעיר שפרעם. הוועידה נפתחה בערב חגיגי (12.2) שכלל ברכות, נאומים פוליטיים ומופעים אמנותיים בערבית ובעברית, בהשתתפות מאות הצירים שהגיעו מרחבי הארץ ואורחים מקרב חברי המפלגה ואוהדיה. בין הדוברים והמברכים באירוע: מזכ"ל המפלגה עאדל עאמר; יו"ר סיעת חד"ש בכנסת, ח"כ איימן עודה; ראש העיר שפרעם נאהד ח'אזם; נטע עמר-שיף מקולקטיב מזרחי-אזרחי; מזכ"ל מפלגת העם הפלסטיני, בסאם א-סאלחי; ומזכירת ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי, מינא עלאא אלדין. את האירוע הנחו במשותף אדם אלי מתל-אביב ורים חזאן מחיפה.

בנאומו בערב הפתיחה אמר המזכ"ל עאדל עאמר: "מפלגתנו ממשיכה להתייצב בשטח ובזירה הפוליטית מול מכונת המלחמה וההפקרות הגזענית. אנו גאים בכך שאיננו נרתעים ממחיר הרדיפות הפוליטיות: מעצרים, חקירות, והטלת מצור על פעילותנו הפוליטית. הדברים הרחיקו לכת עד לאיסור פעילותנו הארגונית, כפי שקרה במניעת כינוס מועצת חד"ש הארצית פעמיים, וכן בפשיטות משטרתיות חוזרות על סניפינו המפלגתיים, במיוחד בנצרת ובחיפה".

עאמר הוסיף: "אנו מבקשים כי ועידתנו ה-29 תהיה ועידת ההתחדשות וההתחזקות הארגונית, שכן ארגון חזק משמעו יכולת רבה יותר לגייס את ההמונים למאבק נחוץ יותר נגד כלל המדיניות המלחמתית, הגזענית והפשיסטית הקיימת, ולמען צדק חברתי; ויכולת גדולה יותר לבנות שותפויות רחבות, אמיתיות ועממיות ברמת השטח וכן גם ברמת הייצוג הציבורי".

הבית הטבעי ללוחמי הצדק

בסיום דבריו הדגיש עאמר: "מפלגתנו היא הבית הטבעי שבו נפגשים לוחמי צדק ערבים ויהודים, שכן מה שמאחד אותנו הם אותה תפיסה רעיונית ואותו בית פוליטי-אידאולוגי משותף. אנו מקיימים את ועידת מפלגתנו כדי לערוך חשבון נפש; מעולם לא היה זה יום של שביעות רצון עצמית.

מאות הצירים בוועידת המפלגה הקומוניסטית היוונית שנערכה לפני שבועיים באתונה (צילום: עיתון ריוזספטיס)

דיוני הוועידה ה-22 של המפלגה הקומוניסטית היוונית וויכוח בתוך התנועה הקומוניסטית העולמית

כפי שהכרנו במהלך המאה העשרים ושנים מובילים לסוציאליזם.

המלחמה האימפריאליסטית באוקראינה

הפלישה הרוסית לאוקראינה החלה לפני ארבע שנים לאחר שנשיא רוסיה ולדימיר פוטין הודיע על תחילתו של "מבצע צבאי מיוחד" בחבל דונבאס שבמזרח אוקראינה. היא לוותה בהפצצות ביעדים ברחבי המדינה, כולל בעיר הבירה קייב, באודסה, בחרקוב, בלבוב ובערים מרכזיות נוספות. מאוחר יותר הודיע פוטין על סיפוח השטחים שנכבשו. מלחמה זו מוגדרת במסמך של הקומוניסטים היוונים - "מלחמה אימפריאליסטית".

לדברי הקומוניסטים היוונים, המלחמה העמיקה חילוקי דעות שהיו קיימים בתנועה הקומוניסטית הבינלאומית ואף הוסיפה חדשים: "מפלגות קומוניסטיות שסברו שהאימפריאליזם היחיד הקיים בעולם הוא האמריקאי או בכמה ממדינות אירופה, סבורות כעת שרוסיה, איראן או סין היו ל'כוחות אנטי-אימפריאליסטיים', וגם שהן חלק מ'ציר אנטי-אימפריאליסטי' מדומיין. זאת, במקום להבין שמדובר ביריבות בין מעצמות קפיטליסטיות העומדת בבסיסן של כל המלחמות האימפריאליסטיות".

אותן מפלגות, לדברי היוונים, "טוענות שהעולם הופך רב-קוטבי ולכן יש לתמוך ברוסיה, בסין או באיחוד האירופי, שמהווים לדבריהן 'משקל נגד' לתוקפנות האמריקאית. זאת מבלי לציין שמדינות אלה פועלות נגד האינטרסים של העובדים ושכבות העם בשטחיהן או מחוצה להם. יחסי הכוחות השליליים בזירה הבינלאומית רק מחזקים נטיות אלה", הוסיפו.

עוד הקומוניסטים היוונים סיכמו: "חילוקי הדעות העמיקו עם הפלישה הרוסית לאוקראינה. מפלגות עמן לקומוניסטים היוונים היו יחסים טובים, נטשו את עקרונות הקומוניזם כדי לתמוך בבורגנות הרוסית במלחמתה האימפריאליסטית באוקראינה ואף מצדדות בקפיטליזם הסיני".

נמרוד עובד

שבוע לפני פתיחת ועידת המפלגה הקומוניסטית הישראלית, המפלגה הקומוניסטית היוונית ערכה את ועידתה באתונה. בדומה לוועידה בישראל, צירי המפלגה דנו ב"דו"ח הוועד המרכזי של המפלגה, שעיקרו - המערכה להפלת ממשלת הימין הניאו-ליברלית.

בחלק של הדו"ח שעניינו הזירה הבינלאומית בלט הפרק: "המשבר בתנועה הקומוניסטית הבינלאומית". הפרק הזה נפתח בקביעה: "התנועה הקומוניסטית הבינלאומית מתמודדת עם משבר אידיאולוגי, פוליטי וארגוני ארוך ועמוק. מספר לא מבוטל של מפלגות קומוניסטיות שלא הפכו את עורן, לא מסוגלות להסיק את הלקחים המתבקשים מהתמוטטות ברית-המועצות ומסיבותיה, מתולדות התנועה הקומוניסטית, ולהתוות אסטרטגיה שתיתן מענה הולם לשינויים שהתחוללו במאבק המעמדי, לנחיצות בהפלת המשטר הקפיטליסטי ולבנייתה תחתיו של החברה הסוציאליסטית".

רפורמה או מהפכה

עיקר הביקורת מופנית כלפי מפלגות קומוניסטיות "שנתקעו בהצגת אלטרנטיבות בתוך הקפיטליזם, כגון המערכה נגד הניאו-ליברליזם, במקום להיאבק נגד כלל משטר הניצול הקפיטליסטי, ואף מלכדו עצמן ברפורמות מיידיות כגון הלאמת תאגידים במסגרת הקפיטליזם בשם 'המאבק במונופולים' או ה'אנטי-אימפריאליזם', שהם שלבים לקראת הסוציאליזם, אבל מבלי להציב את הסוציאליזם כמטרת-על של הקומוניסטים".

עוד מותחים הקומוניסטים היוונים ביקורת כלפי אותן מפלגות המשבחות "ממשלות מתקדמות" באמריקה הלטינית ששירתו ומשרתות את ההון; המצדדות ב"סוציאליזם במאה ה-21" או "בשילובם של המשק הסוציאליסטי עם השוק הקפיטליסטי" ואף המקדמות "משק מעורב" - המשלב קפיטליזם עם סוציאליזם. לפי הדו"ח כל אלה הם אמצעים לניהול קפיטליסטי של ענייני המדינה שמטרתם לשמור על קניינם הפרטי של בעלי ההון: "מדובר בניסיונות הסתגלות של הקפיטליזם בעת משברים כלכליים קשים או מלחמות -

מתקני עולם התלושים מרצונם

ישראל היה מורכב ואמביוולנטי, היגר לארצות-הברית והתנצר. אברהם צפתי (אספהאני) יליד הארץ ממוצא איראני, תושב ירושלים, שאף לבנות את בית המקדש השלישי וניסה להתנקש בדוד בן-גוריון. אליעזר בר-לב, יליד אוסטריה, "מגינם של החלשים והנדכאים. רובין הוד של חדרי המעצר ואולמות המשפט" שחיו נקשרו בדמויות שהואשמו בפשעים חמורים של רצח ואונס. צבי גרתי, יליד בולגריה, אמן חיפאי ששאף לשלום עולמי, סולידריות ועזרה הדדית. פליקס מטלון, יליד מצרים, פעיל חברתי למען זכויות בני עדות המזרח וצמצום הפערים החברתיים. הדיוקן הפרסונלי, ובעקפיץ גם הקבוצתי, שאותו שרטט יניב זך מדגיש את הייחודיות והמקוריות של כל אחת מהדמויות הללו. הם נעו בין אקסצנטריות לתימהונות, ניהנו בכוח יצירה, בתזויות ובפעולות יוצאת דופן. הם ערערו ללא הרף את שומעיהם וקוראיהם. הם היו נלהבים, מעורבים, כישרוניים, יצירתיים וגם מתוסבכים. חלקם פעלו, כנראה, מדחף אפל ולא ברור. את כולם אפינה כמיהה ורצון אוניברסלי לתיקון עולם, לעזרה לחלש.

שוליים במרכז

הספר איננו מסתפק בתיאור מפורט וצבעוני של חייהם ורעיונותיהם של גיבוריו. הוא תובע את מקומם מחדש של מושאי כתיבתו בסיפור ההיסטורי של מדינת ישראל. יחד עם זאת, מניח יניב זך מראש, ועל כך תעיד כותרת הספר, שהללו לא הותירו חותם מיוחד, פעלו בשוליים. הוא איננו מנסה להציע הסבר לכך, ואולי כאן טמונה חולשתו של הספר. דווקא מהיותו ספר היסטוריה פופולרי שפונה לקהל הרחב ואיננו מחויב לכלליה הנוקשים של כתיבה היסטורית-אקדמית, ספר עם מטרה ברורה, אפשר והיה כדאי לנסות להציע הסברים מסוג אלה. כדאי גם לשאול, האם הם באמת נדחקו לשוליים? האומנם היו מנוודים? הדמויות הללו זכו להתעניינותם של העיתונאי יגאל סרנה והמשורר נתן זך, זכו לכתבות ב"העולם הזה", ב"מעריב" וב"הארץ" – ליבת ההגמוניה התרבותית והחברתית, כמו גם בזירה הרעיונית של ישראל אז (ובמידה פחותה) גם היום. חלקם השתייכו לציונות הרוויזיוניסטית, למפלגה הקומוניסטית – לא בדיוק גופים פוליטיים אוטוריים. אולי הם היו בעצם שוליים במרכז?

את הספר אפשר לקרוא במספר אופנים: כאפוס של אינדיבידואלים הנאבקים על נשמתה של מדינת ישראל; כטרגדיה של קוסמופוליטיים בעידן ההומוגניזציה; וככור ההיתוך ואולי כסיפורם של אנשים שחיו בעידן של מרחבים פוליטיים ותרבותיים פתוחים והתקשו, או יותר נכון סרבו, להסתגל ולקבל את המציאות לתוכה נשאבו: כור היתוך, קולקטיביזציה, מדינת לאום, גבולות, מערכות. הם נלחמו במסד למען צדק ותיקון עולם בימים שלמילה הכתובה היה ערך והייתה משמעות. בפועלם הם התעקשו לשמור על ייחודיותם ולא להיסחף עם הזרם. הם לא הותכו בלבה הרוחת של כור ההיתוך מבחירה ומרצון. בהתמדתם ובסירובם אלה הם מרדו במקובל, תלוש עצמם מרצון ובמודע מהחברה בה חיו. בחלוף הזמן הם היו לרוחות הרפאים של ההיסטוריה של מדינת ישראל. הם תזכורת לכך שאפשר וכדאי לכוון כאן חברה צודקת יותר.

אור פיטוסי

"היחס השולט כאן הוא חוסר הבנה כלפי אנשים מסוגי". כך תיאר מבקר הספרות והמוסיקה פרנץ גולדשטיין במכתבו לסופר קלאוס מאן את חייו בירושלים המנדטורית, אליה נמלט בעור שיניו מקטוביץ', עיר הולדתו. שורות אלו נכתבו בשלהי שנות השלושים של המאה הקודמת, עת ההגירה ההמונית משטחי גרמניה הנאצית והמרחב הדובר גרמנית לפלשתינה-א"י. הגירה זו הביאה עמה רעיונות, מנהגים ואורח חיים זרים לחברה היהודית הצפופה, המגויסת והמזרח אירופאית ברובה. כזכור, החברה היהודית התקשתה לקלוט ולקבל את אותם יקים פציפיסטיים, תומכי הרעיון הדו-לאומי שדבקו בתרבות ובשפה הגרמנית. נזכרתי בדברים אלה כשסיימתי לקרוא את ספרו של יניב זך: "חמישה מתקני עולם שלא הותירו חותם מיוחד". גם כלפי חביב שיבר הבית "ריסט שהתנצר, אברהם צפתי הטרוויסט, פליקס מטלון האקטיביסט המזרחי, צבי גרתי הפציפיסט ואליעזר בר-לב לוחם הצדק, גילתה החברה הישראלית חוסר הבנה לא מבוטל. אלה חשו בורות לפועלם, לרעיונותיהם כמו גם לאורחות חייהם.

ספרו של יניב זך, עיתונאי לשעבר, הייטקיסט בהווה ואספן פרטי ארכיון, משרטט בפני קוראיו אודיסאה רעיונית, חברתית ובמידה רבה גם תרבותית של מהגרים יהודים וילידי הארץ – אינדיבידואליסטים מובהקים, נון קונפורמיסטים בנשמתם ובהווייתם, ששחו כנגד הזרם הלאומי ושאפו לתקן את המדינה בה חיו והחברה בתוכה פעלו. זו אודיסאה מרתקת לא רק כמסעות וכנדודים פסיים עתירי מאורעות (אצל חלקם), אלא בעיקר כפרויקט ממושך ורווי אתגרים וקשיים, כזה שהיה למרד כנגד הממסד. זה בתורו דן אותם לתלישות בישראל הקרתנית והלאומית בואכה לאומנית. תלישות רעיונית וחברתית זו הובילה מי מהם לגלות פנימית על שלל מופעה ואחרים לגלות חיצונית. ספרו של זך מתרחש במטרופולינים העירוניים הגדולים של ישראל: ירושלים, תל-אביב וחיפה. הוא מצייר דיוקן רעיוני, תרבותי ורכילותי של הסצנה האינטלקטואלית-תרבותית שהתפתחה בשוליים הרחבים של ישראל בעשוריה הראשונים.

הצצה לישראל הזעירה

יניב זך נטל על עצמו לגאול מן השכחה את סיפורם של אינטלקטואלים, אמנים ופעילים שנדחקו לשולי התודעה הציבורית בישראל. הקו המוביל בספרו הוא הכמיהה לתיקון העולם כלפי אלה שפעלו להפוך את המקום בו אנו חיים לטוב יותר, אנושי יותר, הומאני יותר, מכיל וסובלני, צודק יותר וכנראה (ואת זאת אין לדעת) מעניין אף יותר. בסגנון כתיבה קולח, המיקרו-ביוגרפיות ממלאות תפקיד כפול: הן כמבואה להיכרות עם הדמויות השונות והן כדרך הצצה לעולם אינטלקטואלי, מרחבים אורבניים, עולמות וסצנות חברתיות ותרבותיות שהיו ואינם עוד. "לא רק האנשים שבספר זה מייצגים תרבות שהתפוגגה מהעולם, גם הנדל"ן שבו התקיימו לקוח ממצואות שנמוגה: דירות ענק, מבנים לא חוקיים על גגות, צריפים נטושים על שפת ים". הספר, דווקא בגלל שפתו הפשוטה והיעדר השפה האקדמית המסורבלת והיבשה מספק הצצות מאירות עיניים לחיי היומיום במדינת ישראל הצעירה.

גיבוריו של הספר מגוונים ובעלי רקעים סוציולוגיים, תרבותיים ורעיוניים שונים. חביב שיבר, יליד לבוב (פולין), איש בית"ר ואנטי קומוניסט מובהק שיחסו לחוק במדינת

עשור למותו של הסופר סלמאן נאטור

"כל מי שפגש אותו יזכור את ההומור השופע שלו, את סיפוריו הנהדרים, את כוח החיות שלו ואת ראייתו הנוקבת את המציאות העברית-ערבית והיהודית-פלסטינית", ספד לו הסופר אלמוג בהר בעמוד הפייסבוק שלו.

נאטור כתב גם חמישה מחזות שהועלו בין היתר בנצרת ובתיאטרון הלאומי הפלסטיני אל-חכוואתי שבמזרח ירושלים. בתיאטרון יפו עלתה הצגת היחיד שלו "זיכרון". בין מחזותיו "נחיתת אונס" שביים מאזן ע'טאס ו"הזת אל-ע'ורבאל" שביים סלים דאו. בכינוס שנערך במסגרת פסטיבל עכו ב-2016 ועסק ביהודים ובערבים בתיאטרון הישראלי הדגיש נאטור שיש להפסיק את החיפוש אחר סטריאוטיפים של ערבים ויהודים על הבימה ולבחון את הדמויות כבני אדם שווים: "איך אפשר ללכת להצגה שיש בה מוחמד והוא לא אוכל חומס אלא המבורגר? איך אפשר לקרוא ספר שיש בו יהודייה שקוראים לה רחל ושלא הייתה חיילת במחסום? יש דברים שצריך לפתוח את הראש ולחפש איך להביא את בני האדם כבני אדם", אמר.

יוסי אבו

שבוע עיר / בעריכת לריסה מילר

* / יעל רן

בדידות אמי
היא נקדת ציון,
פסע מסיוס.

מופגת בשיחות זרים,
הלון ושוב וציאות מבית,
ספרים ועוד ספרים,
להעלם לעולמות לא לה,

ובערב תכניות
בשדור חוזר
עד צפות מברעת.

פל עוד רגליה אמינות
היא מבקשת הלאה -
להעסיק ראשה בזוטות,
לדאג למה שעוד ישנו,
במשלות לסחרר ראשה.

וקשהיא לרגע עוצרת, מודה לפני
באמת הבדדה
שמחתי מסתגפת
וכל ענני מתחפרים.
כל שרצה להיות לה
שחרית.

בדידות אמי
היא איננה של אבי,
פסע מאכלות.

סלמאן נאטור (צילום: אל-אתיחד)

במלאות עשר שנים לפטירתו של הסופר סלמאן נאטור, סדרת מפתוח, בהוצאת מכון ון ליר בירושלים, מפרסמת השבוע קטעים מספרו "הולך על הרוח", הראשון שפורסם בסדרה, ואף מציעה בהנחה את האסופה שתרגם פרופסור יונתן מנדל. הספר "הולך על הרוח" מכנס שלוש יצירות של נאטור לכדי רומן מסעות המוביל את הקוראים בשבילים סמויים מן העין של הארץ, של המולדת ושל הזיכרון. נאטור הספיק לערוך את התרגום טרם פטירתו.

נאטור, שנולד ב-1949 בדליית אל-כרמל והתגורר בה עד מותו, למד בחוג לפילוסופיה באוניברסיטת חיפה. נמנה עם אנשי הרוח הערבים-פלסטינים הבולטים בישראל. היה סופר, מחזאי, עורך ומתרגם. הוא ערך וכתב בעיתון "אל-אתיחד", בכתב העת "אלג'יד" ובכתבי עת לספרות ואמנות; פרסם יותר משלושים ספרים; ותרגם יצירות רבות מערבית לעברית ומעברית לערבית. בין תרגומיו לערבית: "הזמן הצהוב" מאת דויד גרוסמן ו"שיחות על מדע וערכים" מאת פרופ' ישעיהו ליבוביץ'.

נאטור היה חבר הנהגת המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י). ניהל במשך שנים רבות את מכון אמיל תומא לעיונים פלסטיניים וישראליים בחיפה. נמנה עם ראשי ועד הסולידריות עם תושבי רמת הגולן הסורים בני העדה הדרוזית, ששבתו במחאה על סיפוח הגולן לישראל. בשל כך הוטל עליו מעצר בית למספר חודשים. יהודה שנהב-שהרבני תרגם כמה מספריו: "ששים שנה/ מסע מדברי" (רסלינג 2014), "היא, אני והסתיו" (הקיבוץ המאוחד 2012), "הזיכרון שוחח איתי והסתלק" (רסלינג 2015).

הקרנת "רחוב אחד בסילוואן"

הסרט "רחוב אחד בסילוואן" המתמקד ברחוב בטן אל-הווא בירושלים המזרחית, יוקרן ביום שני הקרוב (23.2) בשעה 18:00 במכון ון ליר. בצד אחד של הרחוב מתגוררת משפחה של מתנחלים ישראלים בבית של משפחה פלסטינית שגורשה ממנו. בצד השני של הרחוב מתגוררת משפחה פלסטינית העומדת בפני גירוש. בהקרנה ישתתפו הבמאית ביסאן טיבי ואביב טטרסקי מעמותת עיר עמים.

לא לעונש מוות

המוות אשר נדונה בימים אלה בכנסת בהכנה לקריאה שנייה ושלישית, וקוראים לחברי הכנסת לדחותה, נכתב בגילוי הדעת. "חידוש השימוש בעונש מוות יטיל כתם מוסרי על ישראל ויסתור את זהותה כמדינה יהודית ודמוקרטית. עונש מוות אינו הולם מדינה המחויבת לזכויות האדם ולמהות האדם כמי שנברא בצלם. עונש המוות הוא אמצעי קיצוני ומוחלט, שההצדקה העיקרית המוצגת לו, הרתעת רוצחים, אינה נתמכת במחקר מדעי".

"לאורך השנים ועד לאחרונה הביעו רשויות הביטחון עמדה שחידוש עונש המוות אינו מרתיע פיגועי טרור ואף עלול לעודדם. הסופיות של עונש המוות אף אינה מאפשרת תיקון במקרה של טעות, וטעויות אכן קורות, גם בהליכים שתוצאתם הוצאה להורג, בוודאי בהליכים בעניינים ביטחוניים שלוקים בהגנות דיוניות מופחתות. האפשרות של הוצאת אדם חף מפשע להורג היא מחשבה מצמררת במיוחד", הדגישו.

יצוין שב-10 בנובמבר האחרון אישרה מליאת הכנסת בקריאה ראשונה את הצעת חוק העונשין "עונש מוות למחבלים", שיזמה ח"כ לימור סון הרמלך (עוצמה יהודית), אליה הוצמדו הצעות של ח"כ נסים וטורי (הליכוד) וח"כ עודד פורר (ישראל ביתנו). 39 חברי כנסת תמכו, 16 התנגדו, וההצעה הועברה לוועדה לביטחון לאומי להכנה לקריאות הבאות. מיד לאחר ההצבעה ניסה השר לביטחון לאומי איתמר בן גביר לחלק בקלאוות במליאה. ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש) עדכנה על המשך הדיון בהצעת החוק: "סיימנו לפני זמן קצר דיון של יותר מ-4 שעות בטענת 'נושא חדש' על חוק עונש מוות לפלסטינים. חברי הקואליציה התייצבו והצביעו כמו בובות על חוט, בלי להקשיב ובלי להבין על מה הם מצביעים, רק מילאו הוראות מלמעלה. חברי ח"כ גלעד קריב ואני ניסינו לדחות את הקץ ולדבר אל ההיגיון והשכל הישר. למרות הכל, הצלחנו לדחות את הדיונים בשבוע. וחשוב מכך: גרמנו סוף סוף גם לחברי האופוזיציה, שעד כה נעדרו מהדיונים, להגיע ולהשמיע קול".

חד"ש תל-אביב

זו לא תרבות זו מדיניות

שיחה על הפשיעה בחברה הערבית עם כתב "הארץ" דיאג חאג' יחיא ועומר ואכד נאסר ראש העיר עראבה לשעבר
יום חמישי, 19.2 | 20:00 | אחד העם 70, ת"א

שותפות השלום

בפרדס חנה בוחרים בשלום ואי-אלימות

מפגש תושבים בהשתתפות חברי כנסת ופעילים פוליטיים
יום ראשון, 22.2 | 19:00 | אודיטוריום ב"ס החקלאי

1,200 בכירים באקדמיה, בהם זוכי פרס נובל, ראש הממשלה לשעבר אהוד אולמרט, אנשי מערכת הביטחון ושופטי בית המשפט העליון לשעבר, פרסמו השבוע בעיתון "הארץ" גילוי דעת נגד חוק עונש מוות לפלסטינים שמקודם בכנסת בידי הימין הקיצוני.

חמשת זוכי פרס נובל שחתמו הם: עדה יונת, אהרן צ'חנובר, אברהם הרשקו, יואל מוקיר ודן שכטמן. בנוסף חתמו גם ארבעה שופטים לשעבר בבית המשפט העליון: מני מזוז, יורם דנציגר, ענת ברוך וג'ורג' קרא, יחד עם עשרות שופטים ופרקליטים בכירים לשעבר. חותמים נוספים הם בכירים לשעבר במערכת הביטחון, ובהם ראשי השב"כ לשעבר עמי אילון וכרמי גילון, ראש המוסד לשעבר תמיר פרדו, הרמטכ"לים לשעבר דן חלוץ ומשה (בוגי) יעלון. בין החתומים גם נשיאי אוניברסיטאות ואנשי אקדמיה מכל המוסדות להשכלה גבוהה: אריאל פורת, ליאו קורי, דניאל זייפמן, אבישי ברוורמן, יוסי מקורי, יהודה דנון ומנואל טרכטנברג, יחד עם מאות אנשי סגל אקדמי בכיר.

"אנו החתומים מטה, אנשי ונשות תרבות ורוח, אקדמיה, בריאות, משפט וביטחון, מתנגדים נחרצות להצעת חוק עונש

השבוע לפי איתי בנימיני

